

Տ Ն Տ Ե Ս

Ա Մ Ս Օ Ր Ե Ա Յ Հ Ա Ն Դ Է Ս

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ր Դ Ա Յ Ի Ն Տ Ն Տ Ե Ս Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

Բ. ՏԱՐԻ

1888
Մ Ս Տ Ի Ս

ԹԻԻ 8.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏՆՏԵՍ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Ինչպէս արդէն ծանուցած էինք՝ կիրակի 10 Ապրիլ, Ընդհ. ժողովն կրկին գումարեցաւ որոյ ներկայ էին 28 անդամք:

Ժողովոյ բացումէն առաջ՝ ըստ խնդրանաց ժողովականաց, ինամակալաց ժողովոյ նախագահ Մեծ. Աւետիս էֆ. Եօրտամեան, նախագահութեան աթոռը առաջարկեց Ալի Ֆայիգ պէյի՝ իրեւ երիցագոյն ներկայ անդամոց, յայտարարելով թէ կանոնագիրը կը նախատեսէ սոյն պարագայ, սակայն վսեմ. Պէյը՝ շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն նկատմամբ ցոյց տրուած համակրական զգացմանց, հրաժարեցաւ սոյն պաշտօնէ ներողութիւն խնդրելով. ուստի Մեծ. Աւետիս էֆ. Եօրտամեան ստանձնեց նախագահութիւնը եւ ատենը բացաւ ժամը վեց ու կէսին:

Յետ ընթերցման նախորդ նստի ատենագրութեան, Տնօրէն ժողովոյ այցեգիրներու մասին մի քանի առաջարկութիւններ եղան, բայց ժողովոյ մեծամասնութիւնը մերժելով զայնս՝ վերահաստատեց այցեգիրներու դրութիւնը նախկին վիճակի մէջ եւ հետեւաբար՝ հաշուեցուցին նկատմամբ ուրիշ խնդիր չմնալով, ընդհանուր հաւանութեամբ քուէարկուեցաւ Տնօրէն ժողովոյ ներկայացուցած 1888 տարւոյ հաշուեցոյցը ամբողջութեամբն եւ առանց փոփո-

խութեան, ինչպէս նաեւ քուէարկուեցաւ 1887 տարւոյ մէջ գոյացեալ զուտ չափուն բաժանումն ըստ տրամադրութեան 85 յօդուածի հիմնական կանոնագրի:

Յետ այսորիկ 1888 տարւոյ հաշիւները քննելու պաշտօնով ֆինիչ յանձնաժողովոյ անդամ ընտրուեցան գաղտնի քուէարկութեամբ հետեւեալ անձինք.

Իտարէճեան	Աւետիս	էֆէնտի
Հաճեան	Եղիազար	»
Մազհար	Պէյ	»
Նարինեան	Աբրահամ	»

Թէպէտ ոմանք ի ժողովականաց առաջարկեցին թէ ֆինիչ յանձնաժողովը պարտի նաեւ 1889 տարւոյ հաշուեցուցին պատրաստութեան մասնակցիլ, բայց ինամակալաց ժողովոյ անդամք յայտարարեցին՝ թէ հաշուեցուցին պատրաստութիւն վարչութեան եւ նորա վրայ հսկելու իրաւունքը Տնօրէն ժողովոյ կը վերաբերի, հետեւաբար ֆինիչ յանձնաժողովը պարտի միայն հաշիւները ստուգել՝ առանց հաշուեցուցին նկատմամբ գիտողութիւններ բերելու՝ ժողովոյ մեծամասնութիւնն հաստատեց սոյն յայտարարութիւնն:

Յետոյ ըստ խնդրոց կարգին՝ Տնօրէն ժողովոյ երկամեայ պաշտօնավարութիւն լրացած լինելով, նոր անդամոց ընտրութիւն ընել հարկ էր ուստի ինամակալաց ժողովը՝ Միութեան գալիք գործոց համար փորձառութեան պէտքն յիշեց-

նելով, առաջարկեց որ արդի Տնօրէն ժողովը վերահաստատուի՝ շարունակելով իւր պաշտօն երկու տարի եւս։ Ընդհ. ժողովն ալ ինամակալաց համակարծիք գտնուեցաւ եւ գնահատեց Տնօրէն ժողովոյ անդամոց ժրջան աշխատութիւնքն, սակայն մեծամասնութեամբ որոշեց որ սոյն ժողովոյ եօթն անդամոց չորսը միայն վերահաստատուին եւ երեքն փոխուին. ուստի՝ ինամակալաց ժողովոյ բերած մէկ սրբագրելի ցանկին վրայ գաղտնի քուէարկութեամբ ընտրութիւն կատարուելով, հետեւեալ անձինքն ընտրուեցան անդամ Տնօրէն ժողովոյ, երկամեայ պաշտօնավարութեամբ։

Վերահաստատու Գալսիկն անդամ

Տէր Ներսէսեան	Տիգրան	էֆէնտի
Չէչէեան	Կարապետ	»
Պօլնակեան	Յակոբ	»
Ճէմալ	Պէյ	»

Նոր ընտրուի

Մամօղլու	Ժան	էֆէնտի
Տր. Պէկեան	Յակոբ	պէյ
Սարաֆեան	Գէորգ	էֆէնտի

Այնուհետեւ՝ ըստ առաջարկութեան ինամակալաց ժողովոյ, որոշուեցաւ հրաժարեալ նկատել ընդհ. ժողովոյ այն անդամք՝ որք առանց գեկուցման բանաւոր պատճառի յաջորդաբար երեք նստերու ներկայ չեն գտնուիր, եւ անոնց տեղ ուրիշներ ընտրել ըստ տրամադրութեան կանոնագրի 40-րդ յօդուածին։

Յետոյ դիւանը յիշեցուց՝ թէ ըստ տրամադրութեան 40-րդ յօդուածի ընդհ. ժողովոյ վիճակաւ դադարեալ 15 անդամոց տեղ նոր ընտրեալ 15 անդամոց պաշտօնավարութիւն չորս տարուան համար է, սակայն վերջին ընտրութեանց միջոցին 19 անդամք ընտրուած էին որոց չորսը հրաժարեալ անդամոց եւ կամ այլ ժողովներու անդամակցութեան կոչուողներու պակաս

սը կը լրացնէին, հետեւաբար սոյն չորս անդամոց պաշտօնավարութիւն միայն երկու եւ ոչ չորս տարւոյ համար է, զորս հարկ էր վիճակաւ որոշել։ Ուստի վիճակ ձգուելով այս չորսի համար արդիւնքն եղաւ հետեւեալն.

Վսեմ. Ալի Յայիգ	Պէյ
Ազնաւոր Յովսէփ	էֆէնտի
Շէյխ	Ապտուլլահ
Փափագեան	Խաչիկ

Հուսկ ուրեմն դիւանը յայտարարեց ինամակալաց ժողովոյ կողմանէ՝ թէ ընդհ. ժողովոյ անդամոց թիւը պէտք է 60 ըլլայ երբ Միութեան ծախսած բաժիններու թիւը հազարի հասնի, ուստի առաջարկուեցաւ ընդհ. ժողովոյ անդամոց թիւն եւս համեմատաբար աւելցնել եւ արդի 50 անդամոց թիւն 40-ի բարձրացնել առ այժմ։ Սոյն առաջարկութիւնն ալ ժողովոյ կողմանէ ընդունուելով՝ ատեանը փակուեցաւ ժամը ինն ու կէսին։

ԱՌԱԿ ԼԱՅՈՆԹԷՆԻ

ԿԱՂՆԻՆ ՈՒ ԵՂԵԳԻՆ

Կաղնին մի օր այսպէս ըսաւ եղեգին.

«Բնութեան դէմ բողբոջելու

Շատ իրաւունք ունիս դու.

Քեզ համար բեռ մ'է ահագին

Փոքր ու թեթեւ թփոց սարեկ.

Ոչինչ հովէն՝ որ դուն ուրեք

Կը բեկբեկէ ջրին երես,

Ծըռել գլուխդ ըստիպուծ ես։

Մինչդեռ ճակատն իմ կովկասուն հաւասար

Արեգական ճառագայթից դիմահար,

Մորիկներու ծաղրէ ճգունք.

Ամեն սիւգ՝ քեզ ուժգին հողմունք,

Ամեն հողմ ինձ թուի գեփիւռ.

Թէ աճէիր ոստերուս տակ լայնասիւռ.

Որով մարգերս այս շուրջ ծածկեմ,

Պաշտպանէի քքեզ հողմոց դէմ

Եւ նեղուէիր գէթ ոչ այսքան .
Այլ դու հողմոյ իշխանութեան
Բուռնիս յաճախ յափուուն խոնաւ .
«Բանի՛ր բնութիւնն է քեզ դէմանիրաւ »
Արդարեւ դուք բնական բուլս սիրտ
ունիք ,

Պատասխանեց եղեգնիկ .
Բայց իմ մասին եղէք անհոգ .
Ոչ են հողմեր ինձ նկատմամբ անողոր
Որքան ձեզի դէմ ոխերիմ .
Ես խոնարհիմ բայց ոչ կոտորիմ .
Մինչեւ հիմա դիմադրեցիք աննկուն
Իրենց սաստիկ հարհուածներուն
Չըծուելով գլուխ հպարտ ,
Բայց սպասե՛ք մինչ ցաւարտ : »
Հազիւ ըսէր այս , անգուժան
Հորիզոնին ծայրէն յայն կողմ՝
Սարսափելի այնպէս մի հողմ ,
Բուռն ընթանայ որոյ նման
Ոչ յղացած էին ամպրոպք բեւեռի :
Կաղնին անխաղտ մընայ եղեգը ծըռի ,
Հողմն թափէ զիւր ճիգն ամէն՝
Եւ վերջապէս խլէ խզէ արմատէն
Ջայն որուն էր գլուխ երկնից մերձաւոր
Եւ հասնէին ոտունքն յանդուռ մահու
խոր :

Թարգմանեաց

Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ԿԱԹՆՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Վիճակագրութիւնը ցոյց կուտայ թէ
նորածին մանկունք առաջին տարւոյ
մէջ կէսուակէս կը մեռնին իրենց տըր-
ուած կամ չափազանց կամ անբաւա-
կան սննդեան պատճառաւ : Առողջա-
պահութեան կանոններով միայն կարե-
ւի է սոյն կոտորածին առաջքն առ-
նուլ . առողջապահիկ կանոններն ոչ
միայն սննդեան եղանակը կը սորվեցը-
նեն այլ այն ամեն խնամքներն զորս
պէտք է մատակարարել մանկանց :
Սննդեան մասին աւելորդ է ըսել թէ
մայրական կաթնաբուրժիւնն , երբ կա-

րելի է , ընտրեալագոյնն է : Ես չեմ ըսեր ,
ինչպէս չատեր կը պահանջեն , թէ մայրը
պէտք է սնուցանէ իւր զաւակը յա-
նուն քաղաքակրթութեան , կրօնի եւ
հայրենասիրութեան , ո՛չ չափազանցու-
թիւնը չեմ սիրեր , սակայն պէտք է
յայտարարեմ թէ երբ մօրը առողջա-
կան վիճակը կը ներէ , մանուկը ան-
տարակոյս մեծամեծ օգուտներ կը քա-
ղէ մայրական կաթնաբուրժիւնէն : Ման-
կանց տրուելիք խնամոց մասին ոչ եր-
բէք ստնտու մը կրնայ ունենալ մօր մը
անձնութիւնը եւ հոգածութիւնը :

Այո՛ , մանկամարդ մայրեր , մանուկ
մը սնուցանելու համար անձնութիւն-
ութիւն մանաւանդ թէ անձնութեանցու-
թիւն հարկաւոր է : Պէտք է հրաժեշտ
տաք աշխարհիս այն աղմկալից զբաղ-
մանց զորս ընկերական պարտաւո-
րութիւնք կը կոչէք : Այս պայմանաւ
միայն մայր մը կրնայ վստելել այն քաղ-
ցըր գոհունակութիւնը զոր բնութիւնը
իրեն կը վերապահէ . նա պիտի քաղէ
իւր մանկան առաջին ծիծաղները եւ
գգուանքները :

Ինչպէս նախորդ յօդուածով բացա-
տրեցինք (տես Տնտեսի 7 թիւ) նո-
րածինը լուանալէ , քննելէ եւ հագուե-
ցընելէ յետոյ , պէտք է տալ նմա քիչ
մը շաքարախառն գաղը ջուր իբրեւ
լուծողական՝ աղեսաց մէջը գտնուած
առաջին կղկղանքն մաքրելու համար :
Ապա մայրը լաւ մը հանգստանալէ եւ
քնանալէ վերջը , պէտք է մանկան քիչ
մը ծիծ տայ : Մօրը ստինք՝ ծննդա-
բերութենէ առաջ իսկ , թեթեւ եւ
ջրային կաթ մը կը պարունակեն որ
լուծողութեան յատկութիւն ունենալով
շաքարախառն ջրոյն ազդեցութեան
կ'օգնէ :

Ուստի եթէ հարկ ըլլայ նորածին
մանկան ստնտու մի տալ որոյ կաթը հին
է , խորհուրդ կուտանք եղերդէ (րա-
տիքիւ) կամ դեղձի ծաղիկներէ պատ-
րաստուած օշարակ խմբընէլ մանկան :

Առաջին օրէն մանկան ծիծ տալն սա առաւելութիւնն ալ ունի որ՝ եթէ մայրը առաջին զաւակն է որ կը սնուցանէ, ծծեալու գործողութիւնը կը դիւրացնէ ստեանց պտուկներուն ձեւակերպութիւնը:

Սխալ է այն կարծիքը թէ մայրը պէտք է ծննդաբերութենէ երկու երեք օր վերջը կաթնտուութեան սկսի, վասն զի այն ատեն ստինքները լցուած, ուռեցած եւ պիրկ կ'ըլլան, եւ մանուկը չկրնար դիւրութեամբ պտուկը բերանին մէջ ամփոփել, որով նուազ կը սնանի եւ ըրած ջանքերովն ստեանց վերայ ճաթըռտուածքներ եւ վէրքեր կը բանայ: Շատ կարեւոր է նաեւ թէ մօրը եւ թէ մանկան համար կաթնտուութեան ժամերը կանոնաւորել. հանգըստեան ժամանակ տալու է մօրը որպէս զի կաթին պատրաստութեան գործողութիւնը կատարի եւ պէտք է նոյնպէս միջոց տալ մանկան որպէս զի մարսէ: Ուստի ցորեկը պէտք է կաթ տալ երկու ժամը անգամ մը, իսկ գիշերը լաւ է վարժեցնել մանուկը միանգամ միայն կաթ ուտելու, եւ ի վերջոյ բոլորովին դադարեցնելու է եւ կամ գաւաթ մը կովու աղէկ կաթ տալու է:

Պէտք չէ բնաւ տալ նորածին մանկան մսի ջուր, շալիս եւ այլ ուտելիքներ: Ժամանակէն յառաջ տրուած որ եւ է սնունդ՝ մանուկը հիւծութեան եւ մահու կառաջնորդէ:

Եթէ մօրը կաթը նուազի, պէտք է կովու կաթ տալով պակասը լրացնել. իսկ երբ մայրը իւր կաթը բոլորովին կորսնցընէ, այն ատեն ստնտու մը բռնելու է:

Հասկնալու համար թէ մանուկը առած սնունդէն կ'օգտուի, պէտք է կշռել զնա. հարկ է գիտնալ թէ նորածինը առաջին երկու աւուրց մէջ իւր ծանրութենէ 100 կրամ կը կորսնցընէ՝ աղեսաց մէջ հաւաքեալ կղկղանաց պար-

պուելուն պատճառաւ. այս կանոնը սակայն կրնայ բացառութիւն մ'ունենալ այն պարագային յորում երկար եւ դժուար ծննդաբերութեան միջոցին մանկան կղկղանքը պարպուին:

Երրորդ օրէն մինչեւ հինգերորդ օրը եթէ նորածինը լաւ սնանի, իւր կորուսած ծանրութիւնը կը վերստանայ, եւ վեցերորդ օրէն սկսեալ մինչեւ չորս ամիս մանկան ծանրութիւնը պէտք է աւելնայ օրը 20—24 կրամ. չորս ամիսէն յետոյ՝ 10—15 կրամ միայն կաւելնայ: Այս հաշուով եթէ մանուկը, օրինակի համար, իւր ծննդեան ատեն 5,250 կրամ կշռէ, մէկ տարի վերջը պէտք է 9 քիլոկրամ կշռէ:

Յայտնի է թէ պէտք է մանուկը մերկ կշռել, ձմեռը վառարանին մօտ, որպէս զի հագուստներուն տարբերութեամբ ծանրութիւնը չփոփոխուի:

Մ. Ա.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

ՊԱՏՈՒԱՍՏ

Գերմանական լրագրի մը մէջ կը կարդանք, «Անգղիական Բարլամէնթը՝ պատուաստի հակառակողաց առաջարկութեամբ, որոշեց մասնագէտ յանձնաժողով մը կարգել պատուաստի խնդիրը քննելու համար որոյ արդիւնքը նշանակութեան արժանի է: Շէֆիլտի մէջ՝ որ ժողովրդային պատուաստման մասին Անգղիոյ ամենէն առաջին քաղաքն է, ծաղկի հիւանդութիւնը սկսած է սարսափելի կոտորած ընել, մինչդեռ Լայսէսթըր եւ Քիրկլի քաղաքները՝ որոց ժողովուրդը շատ տարիէ ի վեր մերժած է պատուաստի պարտականութեան գրութիւնը, ծաղկէ ազատ մնացած են քանի տարիէ ի վեր»:

Յայտնի է՝ թէ Եւրոպայի շատ երկիրներու մէջ պատուաստը պարտաւորիչ է օրինօք. ասոր հակառակ շատ մը

գիտնականներ ալ կան՝ որք պատուա-
տը վնասակար կը նկատեն մարդկու-
թեան, առարկելով գլխաւորաբար՝ թէ
պատուաստը ոչ միայն անկարող է
մարդս պահպանել ծաղկի դէմ, այլ
ընդհակառակն առողջ մարդոց վրայ
բռնի կը հրաւիրէ հիւանդութիւնն եւ
անոր հետ մէկտեղ ուրիշ ապականիչ
հիւանդութիւններ ալ, որք կրնան
գտնուիլ սովորաբար պատուաստն առ-
նուած անձին կամ կենդանոյն վրայ:
կերեւայ թէ այս գիտնոց գաղափարը
որ օրի կարեւորութիւն ստանալու վրայ
է, այնպէս որ Անգլիոյ Բարլամէնթը
ստիպուեալ է նկատողութեան առնուլ
իրենց առաջարկը:

Մեք՝ գիտական տեսակետով չեմք
կարող գաղափար յայտնել այս մասին,
սակայն փորձով գիտեմք թէ՛ ծա-
ղիկ հանողներու մէջէն մեզ ծանօթ ե-
ղողներուն ամենամեծ մասը պատուա-
տեալներ եղած են եւ թէ տեսած ենք
անձինք որք պատուաստեալ եւ միան-
գամայն ծաղիկ հանած ըլլալով կրկին
ծաղիկ հանած են, վասնորոյ մեր կող-
մանէ ծաղկի դէմ ամենէն ազդու մի-
ջոց գտած եմք զարանքիւնը, այ-
սինքն երբ տան մը մէջ ծաղիկ պա-
տահի պէտք է անդ ըստ կարեւորն քիչ
մարդ գտնուի եւ մանաւանդ տղաք-
ներն պէտք է իսկոյն հեռացնել անտի,
զգուշացընելով ամեն յարաբերութենէ:
Պէտք չէ նաեւ արհամարհել թեթեւ
ծաղիկները, քանզի տեսնուած են շա-
տեր որ թեթեւ պառկողէ մը պլչկելով
իրենք խիստ ծանր կերպիւ ծաղիկ հա-
ներ են:

ԾԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄՆ

Մարդիկ որքան աւելի տարիքնին
առնեն, այնքան աւելի կը փափաքին
գիտնալ թէ ինչ պէտք է ընեն իրենց
կեանքը երկարելու համար: Դիտելու

մասնաւոր երեք կէտեր կան այս նպա-
տակին հասնելու համար,

1. Տարիքոտ մարդիկ պէտք է հեռի
կենան այն ամեն անխոհեմութիւններէ
որք յաճախ իրենց մահուան պատճառ
կըլլան. փոքրիկ գեղծում մը՝ որ երի-
տասարդին համար կարեւորութիւն
չունի, կրնայ վտանգաւոր ըլլալ ծե-
րունոյն համար. պէտք է զգուշանան
օգոյն անբարեխառնութենէ եւ խոնա-
ւութենէ եւ մանաւանդ ջլային ցըն-
ցումներէ: Օրուան մէկ մասը պէտք է
անկողնոյ մէջ անցընեն:

2. Ուտելիքը պէտք է թեթեւ բայց
աննշարար ըլլայ. գրգռիչ կերակուր-
ներ ուտելու չէ, եւ միւսը չափաւորու-
թեամբ գործածելու է: Պէտք է ուտէ
միայն այն կերակուրները որոց վարժած
է: Այն մարդը որ կաթ խմելու սովո-
րութիւն ունի, պէտք է չարունակէ
այդ սնունդը իւր ծերութեան միջոցին:

3. Դեղերու մասին երկու հատ կան
որ շատ կարեւոր են ծերոց համար,
այն է ալգոլը եւ ափիոնը: Եթէ ծեր
հիւանդը ութսունի մօտեցած է, փոքր
քանակութեամբ ափիոն ուտելով կրնայ
իւր կեանքը երկարել շատ ամիսներ եւ
թերեւս տարիներ:

ԾՈՎԷՆ ՁԲՈՆՈՒԵԼՈՒ ԴԵՂ

Ճամբորդութեան ատեն ծովէն չը
բռնուելու համար հետեւեալ դեղը շատ
օգտակար է:

Բաւական է կրել ստամոքսին վրայ
15 հարիւրերորդամեդր լայնութեամբ
եւ 30 հարիւրերորդամեդր երկայնու-
թեամբ թաղիքի (քէչէ) կտոր մը զոր
պէտք է ստէպ ֆոկեաֆի մէջ թրջել:

ՅՈՒՐՏԷ ԽԱԾՈՒԱԾՔԻ ԴԵՂ

Սառած ոտքերն՝ ջարդուած եւ ճըզ-
մուած սիսի մէջ առնելը լաւ օգուտ
կընէ. բայց որովհետեւ անոր պատ-

րաստութիւնը շատ արցունք թափելու պատճառ կըլլայ, ուստի հետեւեալ միջոցը կառավարկեմք որ դիւրին է եւ առողջապահութեան համաձայն: Այն ջուրը՝ որոց մէջ գետնախնձորդ խաշած ես, գործածէ տաք տաք սառած ոտքերը պսակեօ ընելու համար, եթէ պէտքը ըլլայ քանի մը օր իրարու վրայ: «Հարիւրաւոր մարդիկ բժշկուեցան այս պարզ միջոցով, զոր մեք գտած եմք» կըսէ Գերմանացի տանտիկիներու լրագիրը:

ԾԽՈՂԱՅ ՔԱՆՍԷՐ

Տօթթօր ֆօվէլ Բարիզի լրագրապետներէն մէկուն ըսեր է թէ՛ ինք ծխելը կը դասէ այն պատճառներուն հետ որք յառաջ կը բերեն կոկորդային քանսէրը (քըրթլաք ինձիտմէսի), քանզի կոկորդի քանսէրներու մեծ մասը ծխող սեռին կը վերաբերին. տասը էրիկմարդոց մէջ հազիւ մէկ կին գտած եմք այդ հիւանդութեամբ: Յիրաւի այս միայն տեսութիւն մ'ըլլալով վճռական չի կրնար ըլլալ, բայց սա պէտք է գիտնալ եւ մտածել թէ յատուկ հիւանդութիւն մը կայ որ կը կոչուի ծխողաց քանսէր:

ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ՕԴՈՅ

Նշանաւոր գիտնական մը, Պ. Մ. Կ. Տալէ, մետէորաբանական գուշակութիւններն երկու կարգի կը բաժնէ. ա. այն գուշակութիւնք որ ուսումնական գիտողութեանց արդիւնք են եւ կը յենուն գլխաւորաբար երկնից եւ ամպոց վիճակին վրայ. բ. այն գուշակութիւնք զորս աստեղաց, կենդանեաց եւ բուսոց վիճակէն կը հետեւցընեն. այս վերջինք շատ կարեւոր են բայց յաճախ հակասական մետէորաբանութեան սկզբանց:

Ամեն գուշակութիւնք, ուսումնական ըլլան թէ ոչ, գիւղացւոց եւ նաւաստեաց

ըրած գիտողութեանց արդիւնք են. ասոնք շատ հետաքրքրական են մանաւանդ այն նկատողութեամբ որ շատ անգամ զանոնք փորձով ապացուցանելն անկարելի եղած է եւ սակայն ստոյգ եղելութիւններ են: Բայց պէտք է գիտնալ նաեւ թէ մետէորաբանական գիտութիւնը տակաւին մանուկ է:

Ամենէն հին եւ ամենէն ապահով օդոյ գուշակութիւնք երկնից եւ ամպոց երեւոյթէն քաղուած են. եւ յիրաւի երբ արեւը կը ծագի եւ կը մտնէ, երկնից երեւոյթը օգտակար ծանօթութիւններ կընծայէ:

Երեկոյեան կարմրութիւնը, թէեւ երկինքը ամպոտ ըլլայ, նշան է թէ երկրորդ օրը օդը գեղեցիկ պիտի ըլլայ, իսկ առաւօտեան կարմրութիւնը անձրեւ եւ հողմ կը նշանակէ:

Արեւը մարը մոտեւելու միջոցին, երկնից փայլուն դեղնութիւնը հողմ եւ եթէ դեղնութիւնը տոգոյն ըլլայ, անձրեւ կը նշանակէ:

Անտարակոյս հողմ տեղի կունենայ երբ արշալոյսը կը ծագի ամպոց խաւին վրայէն:

Պայծառ կապոյտ երկինքը գեղեցիկ օդոյ նշան է, եւ մութ կապոյտը՝ անձրեւի:

Անորոշ եզերքներով ամպերը գեղեցիկ օդ եւ կամ թեթեւ հողմ կը խոստանան, թանձր եւ որոշ եզերքներով ամպերը բուռն հողմոց նշան են որք երբեմն յետոյ տեղի կունենան եւ երբեմն ալ յառաջընթաց կըլլան ամպոց:

Երբեմն ամպերը լերանց եւ բարձր բլրոց գագաթին պահ մի կցուած կը մնան. եթէ վար իջնան, անձրեւն ապահով է. եթէ մթնոլորտին մէջ բարձրանան՝ գեղեցիկ օդն անհրաժեշտ է:

Հողմոց փոփոխութիւն մը տեղի կունենայ երբ վերին սահմանի ամպեր վարի կարգի ամպոց հակառակ ուղղութեամբ ընթանան. երբ վարի սահ-

մանաց հողմը սաստկանայ, մինչդեռ աւելի բարձր գտնուած ամպերը հակառակ կողմ կընթանան, նշան է թէ վերին հողմը վարի հողմին պիտի յաջորդէ :

Անշարժ ամպերն հողմոյ շարունակիլը կը յայտնեն, եթէ հողմոյն փչած կողմն գտնուին . իսկ հողմոյ դադրիլը կը ցուցնեն եթէ հակառակ կողմը հաւաքուին թանձր խաւերով :

Անձրեւն ապահով է երբ թանձր ամպեր իրարու վրայ կուտակին . եթէ անձրեւը արեւուն ծագելէն ժամ մը առաջ սկսի, օդը պիտի բացուի կէս օրէն առաջ, եթէ անձրեւը արեւուն ծագելէն մէկ ժամ վերջը պատահի, նորա տեւողութիւնն աւելի երկար կըլլայ :

Պէտք չէ կուրօրէն հաւատալ վերոյգրեւալ գուշակութեանց, եւ սակայն կրնան օգտակար ծանօթութիւններ ընծայել երբ ջերմաչափի եւ օդաչափի տուած նշաններն եւս համաձայն ըլլան :

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՀԱԻԵՐՈՒՆ ԾԵՐԸ ՈՐՈՇԵԼ

Հաւերուն տարիքը որչափ քիչ ըլլայ այնչափ ոտքերը դեղին կըլլան, եթէ բաց դոյն դեղին ըլլայ՝ դարձեալ տարիքը շատ չէ . հաւու ոտքերը որչափ մթնի եւ սեւեւալ սկսի՝ այնչափ տարիքի շատութիւն ցոյց կուտայ :

ԲՈՅՍԵՐԸ ԹԻՉՈՒՆՆԵՐԷ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼ

Պարտէզին մէջ նոր ծլած բոյսերը թռչուններէ պահպանելու համար՝ մուշտակի մը կտոր արտին վրայ ձգելու է . ճնճողակները զայն կատու գիտնալով կը հեռանան : Կեռասենիներու համար ալ միեւնոյն բանը կրնայ ըլլալ՝ պտուղները հասած ատեն մուշտակի մը կտոր ծառին վրայ կապելով :

ԼՈՒՍՅՔԻ ԶՈՒՐՆ ՀՈՂԻ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Թէ միտանքի մուրն (օճաք քուրու-մու), փայտի եւ ածուխի մոխիրը եւ տան աւլուած փոշին աղբի տեղ հողը պարարտացնելու կը ծառայեն, թերեւս աւելի ծանօթ ըլլայ, բայց խիստ քիչեր պիտի գիտնան թէ լուացքի ջուրը (չամաչըր սույու) եւ մանաւանդ կերակուրի ամաններունը (պուլաչք սույու) շատ աւելի կօշնէ նոյն նպատակին : Պարտէզ ունեցողները պէտք չէ որ պարապ տեղ վատնեն լուացքի ջուրը, քանզի այս ջուրերը իւղոտ եւ աղոտ նիւթեր կը պարունակեն, որք շատ սնունդ կուտան ծառերուն, վասն որոյ պէտք է այդ ջուրերը գործածել պարտէզն ու ծառերը ոռոգելու . ասկից զատ աճառջուրը ծառերուն արմատը գտնուած շատ տեսակ ճճիներն ալ կոչնչացնէ :

ՄԵՂԻԷ ՇԻՆՈՒԱԾ ԳԻՆԻ

Կարելի է մեղրէ պատուական գինի մը պատրաստել հետեւեալ կերպով :

Կէս ժամու չափ կամաց կամաց եռացնելով եփելու է՝ շարունակ փրփրացընելով, 22 ու կէս լիտրա ջրոյ մէջ 12 ու կէս քիլօ մեղրը . Այնուհետեւ պէտք է յաւելուլ քիչ քիչ եւ միշտ խառնելով մէկ ու կէս քիլօ բարակ մաղուած կիր : Հեղուկին երեսը թանձր փրփուրներ կը ձեւանան զորս պէտք է հետզհետէ առնուլ . եւ երբոր այլեւս փրփուր չձեւանայ, հեղուկը փայտէ հնձանի (չիրա թէքնէսի) մը մէջ պարպելու եւ թողլու է որ հանդարտի . երբ պարզուած ու պայծառ է, մեղմով պարպելու է՝ խնամքով մաքրուած կոնքի մը մէջ եւ 3 քիլօ ածուխի փոշի խառնելով նորէն եփելու է . յետոյ դարձեալ փայտէ հնձանին մէջ պարպելու եւ երբոր պաղի փանէլայէ մը անցընելով զտելու է :

կիրին պաշտօնն է չհղճացնել մաս մը թթու (acide), իսկ ածուխը մեղրին մոմի համը կը ջնջէ :

Զտեալ հեղուկը կրկին կաթսայի մէջ դնելով եւ 2ձ հաւկթի ճերմկուցը խառնելով նորէն եռացնելով եփելու է . հաւկթին ճերմկուցը թանձրանալով աւելի եւս կը պայծառացնէ հեղուկը զոր պէտք է մէկ ժամու չափ կրակին վրայ պահել : Ապա թողլու է որ պաղի եւ յետոյ տակառի մէջ պարպելու է , դիտելով որ տակառը բոլորովին լեցուն չըլլայ եւ ծակին վրայ միայն լաթ մը դնելու ու թողլու է որ խմորի . խմորումը աւարտելէն եւ գինին պարզուելէ յետոյ շիշերու մէջ լեցնելու է :

Այսպէս լաւ պատրաստուած մեղրի գինին՝ հին մասերի կը նմանի եւ կրնայ շատ ատեն պահուիլ , բաւական է որ շտեմարանը զով ըլլայ եւ մանաւանդ եթէ չիշերը աւազի մէջ թաղուած ըլլան :

ՍՐՃՈՅ ԴԻՐՏՆ ԻԲՐԵԻ ՊԱՐԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Շատեր սրճոյ դիրտը (ֆախիէ րեյֆե-սի) տնկոց դադարներու մէջ կը թափեն տունկերը պարարտացընելու դիտաւորութեամբ . չեն գիտեր սակայն թէ այս միջոց մ'է որդերը աճեցընելու եւ ծաւալելու որ հետեւաբար կը վնասեն տունկին . յիշաւի այն տունկերը որ այս եղանակաւ կը խնամուին՝ ի սկզբան նոր դօրութիւն մը կը ստանան եւ արագութեամբ կը զարգանան , բայց վաղ ընդ փոյթ կը հիւանդանան եւ կը չորնան : Եթէ այս տնկոց արմատը քննեն՝ պիտի տեսնեն հոն բիւրաւոր որդերու եւ միջատներու բանակներ հաւաքեալ :

Սրճոյ դիրտը լաւ պարարտացուցիչ նիւթ մ'է , բայց պէտք է ամօքել զայն խառնելով կաւ , աւազ , փայտածուխ եւ այլն . եւ փոքր քանակութեամբ գործածել :

Լաւագոյն է սրճոյ դիրտով եւ ջրով

խառնուրդ մ'ընել եւ թողուլ ժամանակ մը օդոյ , անձրեւի եւ արեւի ազդեցութեան տակ որպէս զի լաւ մը խմորի եւ այնպէս գործածել , զի երբ սրճոյ դիրտը առանձին եւ թարմ գործածուի կծու կըլլայ եւ յայնժամ բուսոց աւելի վնաս կուտայ քան թէ օգուտ :

ՀԱՒԱՔԱՅՈՅ ԳԵՂԵՑԻԿ ԽՕՍՔԵՐՈՒ

Կնոջ մ'ամենէն աւելի վախճած բանը առանձնութիւնն է , որովհետեւ՝ թէեւ նա կը սիրէ ինքզինքը դիտել բայց չախորժիր ինքնիրեն խօսել :

Դիւանագիտութիւնը հայրենեաց սիրոյն համար ստեղծ արհեստն է :

Ամուսնութիւններն ալ սերի (խայմախ) նման ոչինչ բանով մը կ'աւրուին :

Առաքինութեանց մէջ գթութիւնն է միայն որ ամենէն աւելի կը սխալի :

Քաղաքականութեան մէջ , մարդ շատ անգամ չը գիտեր ի՞նչ ցանկը եւ երբէք ի՞նչ քաղելիքը :

Մարդկային ցեղը կը նմանի այն պտղոց՝ որոնց թէեւ մէկ կողմը փրտտած , սակայն միւս կողմը ողջ եւ համեղ է . երբէք կատարելապէս ապականեալ կամ կատարեալ առողջ չ'են :

Լուութիւնը՝ անկատար արդարացումէ մ'աւելի լաւ է :

Բնական օրէնքով մը մարդկային միտքը միշտ կը գեղեցկացնէ եւ կը բարձրացնէ իւր զմայլման առարկայն :

Անոնք որ կը կարդան՝ շատ բան գիտեն . անոնք որ կը դիտեն՝ աւելի շատ գիտեն :

Բարոյականը սեղմիրան մ'է (corset) , ընկերական միջնավայրին մէջ ամեն մարդ զայն կը կրէ , բայց ատեն ատեն ամեն մարդ զայն կը թողու :

Եթէ պատերազմ կը փափաքիս՝ խաղաղութեան վրայ խօսէ :

Սիրելը սիրուելէ աւելի քաղցր է :

Գրպանը ստակ ունեցողին համար աշխարհք միշտ աղէկ կ'երթայ:

Սիրող սիրտ մ'ամուր ապաւեն մ'է:

Երբ պատերազմի երթաս՝ աղօթք մը ըրէ, երբ ծովի վրայ ճամբորդելու ըլլաս՝ երկու աղօթք ըրէ, երբ ամուսնանաս՝ երեք աղօթք ըրէ:

Ճամարիտ վիշտը այնպիսի չեղտեր ունի որ սրտի տէր մարդիկը կը յուզէ:

Յոյսը դժբաղդներուն երեւակայութիւնն է:

Կենաց մէջ հարկ է որ մարդ փոքր ինչ ճանճրանայ:

Յառաջադիմութիւնը շատ անգամ մահացու է:

Մարդս իւր սիրած բանը գեղեցիկ կը կարծէ եւ պաշտած դաւանանքը սուրբ:

Կնոջ մ'ամենէն մեծ ուրախութիւնը սիրելէ յետոյ հնազանդիլ է:

Պարկեշտ մարդ մը պէտք է՝ երբէք սուտ խօսի:

Ատելութեան վրայ բան մը կարելի է՝ հիմնել, բայց արդարութիւնը, եղբայրասիրութիւնը եւ սէրը տեւական ընկերութեանց ճամարիտ խարխիւներն են:

Աւետարանին այն խօսքը թէ՝ «փրնտուեցէք եւ պիտի գտնէք» մէկ բացառութիւն մը միայն կրնայ ունենալ այն է՝ ընդհանրապէս խեղացի խօսքերը առանց փնտռելու ինքնիրեննին կուգան:

Բառերը՝ գաղափարները չեն փոխեր:

Բացակայութիւնը միջին կարգի կըրքերը կը նուազեցնէ եւ կաւելցնէ մեծերը, ինչպէս հովը ճրագը կը մարէ եւ կրակը կը հրահրէ:

Ժամանակը նպաստաւոր է բարեկամութեան եւ թշնամի է սիրոյ:

Շատ անգամ կանանց մօտ ինչ որ տխմարութիւն կը կարծենք՝ չարամտութիւն է:

Գրականութեան մէջ իրաւունք ունենալու ամենէն մեծ միջոցն է մեռած ըլլալ:

Այն փիլիսոփայական անարգանքն որ շատ մարդիկ կ'զգան կենաց համար, չ'ապահովցներ միշտ թէ՝ մահուան առջեւ քաջ պիտի գտնուին նոքա:

Ծայրահեղ շողոքորթութիւնը տեսակ մը նախատինք է:

Յոյսը անքուն մնացող մարդու երազն է:

Գեղեցիկ կիրքերը գեղեցիկ հոգիներու յատուկ են:

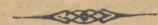
Աւելի դիւրին է պճրուհի մ'ամուսնացնել քան թէ գիտուն աղջիկ մը, որովհետեւ գիտուն աղջկան մը հետ կարգուելու համար մարդ հպարտ ըլլալու է, ինչ որ շատ հազուադիւտ է, մինչդեռ պճրուհոյ մը հետ կարգուելու համար մարդ անխեղձ ըլլալու է՝ ինչ որ շատ հասարակ բան է:

Արկած մը պատահած ժամանակ միշտ կը գտնուի մէկը որ տխմար գոհունակութեամբ մը կըսէ «ես արդէն գուշակած էի այդ բանը»:

Սիրոյ հետ կատակ չըլլար:

Նախախնամութեան ուղիները խորհրդաւոր են:

Տ. ՉՕՊԱՆԵԱՆ

ՏՆԱԿԱՆ

ՍՆՆԵԿԱՅ ՕՂԸ ՄԱՔՐԵԼՈՒ ՄԻՋՈՅ ՄԸ

Փոշիացեալ կաւիճի վրայ հասարակ քացախ լեցուցէք մինչեւ որ խառնուրդն այլ եւս չեռայ: Քիչ մը ժամանակ հանդարտ թողէք հեղուկը եւ երեսն ելնող աղտեղի ու աւելորդ մասը վերցնելով՝ պահեցէք ամանին յատակը մնացող հաստատուն մասը: Երբ ուզէք գործածել զայս, պէտք է դնել հողէ կամ բիւրեղեայ գաւաթի մը մէջ եւ լեցնել վրան մի քանի կաթիլ ծծմբական թթու (acide sulfurique): Իսկոյն դուրս պիտի ելնէ սպիտակ չոգի մը որ վայրկենի մը մէջ պիտի կարենայ մաք-

րեւ օդը եւ ջնջել ամէն տեսակ անախորժ հոտ։

ԱԿՈՒԱՆԵՐՆ ՄԱՔՐՈՂ ԶՈՒՐ

Առէք գեղեցիկ լիմոն մը, եւ չոր մեխակներով յարդարեւնէդ յետոյ, չի մը մէջ դրէք եւ վրան մէկ լիտր օղի լեցուցէք։ Երեք շաբաթէն յետոյ, ասուի կտորով մը կրնաք այդ հեղուկը գործածել մաքրելու համար ձեր ալուայներն։ Կարմիր գեղեցիկ գոյն մը մը կուտաք հեղուկին, եթէ վերոյիշեալ խառնուրդին մէջ դնէք մէկ կրամ փոշիացեալ գոճան⁽¹⁾ եւ մէկ կրամ պաղլեղ։

ԿԵՌԱՍԷ ՇԻՆՈՒԱՄ ԶՈՎԱՑՈՒՅԻՉ ԸՄՊԵԼԻ

Առէք մէկ քիւօ կեռաս եւ կուտերն ու կոթերն հանեւնէդ յետոյ ամանի մը մէջ ճզմեցէք եւ խառնեցէք զայս խրվամի եկած 400 կրամ շաքարի հետ։ Երեք ժամ եռացման ենթարկեւնէդ յետոյ, թղթոյ մէջէն անցնելով, կրնաք մաքրել հեղուկը լեցուցէք վրան գաւաթ մը փորշ եւ ապա գործածեցէք։ Ամուսն տօթագին աւուրց համար անվնաս եւ զովացուցիչ ըմպելի մը պիտի ունենաք։

ՄԱԶԵՐԸ ԶԸ ԹԱՓԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԵՂ ՄԸ

Հալեցուցէք 500 կրամ եզան ծուծ (moelle) եւ 500 կրամ սպիտակ մոմ։ Սոյն երկու նիւթերն հեղուկնալէն յետոյ, դգալի մը միջոցաւ խառնեցէք հեղուկը, մէջը 50 կրամ վարդի ջուր եւս լեցնելով։ Պիտի ունենաք տեսակ մը բօւսաս ուրոյ գործածութիւնը ձեր մազերն թափելէ պիտի արգիլէ։

(1) Տեսակ մը միջառ որ կարմիր ներկ մը կուսայ։

ԶՈՎԱՑՈՒՅԻՉ ԸՄՊԵԼԻ ՄԸ

Առէք մէկ ու կէս լիտր հաղարչ եւ նոյնչափ զնաուրա։ ճզմեցէք լաւ մը եւ եփեցէք մէկ լիտր ջրոյ մէջ լուծեալ եւ խրվամի եկած 500 կրամ շաքարի հետ։ Յետոյ թուղթի մէջէն անցնելով զտեալ մասը կրնաք գործածել պաղ վիճակի մէջ, ինչ որ ձեր մարսողական գործարանաց վրայ արդիւնաւոր ազդեցութիւն մը ի գործ պիտի դնէ։

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Հալեցուցէք 4 լիտր եռացեալ ջրոյ մէջ 2 քիլոկրամ շաքար եւ վրան աւելցուցէք 5 կրամ կիտրոնական թթու (acide citrique)։

Թողէք որ ամբողջովին պաղի։ Յայնժամ լեցուցէք վրան 6 կրամ կիտրոնի իւղ (essence de citron) եւ 6 կրամ եւս գինւոյ ոգի (esprit de vin), լաւ եւ երկար ժամանակ խառնեցէք եւ յետոյ շիշերը լեցուցէք։

Գաւաթ մը ջրոյ մէջ երկու դգալ այդ օշարակէն պիտի կազմեն համեղ եւ անուշահոտ ըմպելի մը։

ԵՐԿԱԹԵԱՅ ԱՌԱՐԿԱՑՆԵՐԸ ԺԱՆԳՈՏԵԼԷ ԱՐԳԻԼԵԼՈՒ ՄԻՋՈՅ ՄԸ

Առէք խիստ թանձր շնարակ (վէռնիճ) եւ սորա ծաւալին երկու անգամը, քերէպէնթինի ոգի եւ երկար ժամանակ խառնեցէք։ Եթէ նուրբ սպունգի մը կամ վրձինի մը միջոցաւ այդ խառնուրդէն խիստ բարակ խաւ մ'առնէք եւ տարածէք երկաթին վրայ, մետաղը չորնալէն յետոյ որեւէ այլայլութիւն մը չպիտի կրէ եւ ժանգի ամենափոքր երեւոյթ մ'իսկ չը պիտի նշմարուի իւր վրայ։

Թարգմ.

Մ. Գ. ՄՕՁԵԱՆ

ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐԸ ՊԱՀՊԱՆԵԼ ՑԵՑԷՆ

Պէտք է քափուր, լավանդա կամ

խնկունի (romarin) (պիպեռիէ) դնել մուշտակներու մէջ, քիւ կամ սեւ պղպեղ ցանել անոնց վրայ: Հագնելու ատեն պէտք է անշուշտ թօթուել մուշտակներն:

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒՆ ԻՒՂԻ ԲԻԾԵՐԸ ՄԱՐՐԵԼ

Երբ կերակուր ուտելու ատեն իւզորտ կտոր մը խնայ կամ կերակուրի ջուրը թափի զգեստի վրայ, հացի փորով անմիջապէս չորցնելու է եղած թացութիւնն, եւ հետզհետէ նոր հացի փորով չփելու է բիծ եղած տեղը, մինչեւ որ անտեսանելի ըլլայ: Այս բանն պէտք է ընել այն ատեն, որ բիծը կը պատահի առանց ժամանակ կորսնցնելու: Եթէ թող տրուի որ բիծին թացութիւնը չորնայ, այն ատեն պէտք է՝ երկու կտոր թուխ կամ ծծուն թղթի մէջ զետեղել բծաւոր տեղն եւ տաք յարդուկ (իւթիւ) անցնել անոր վրայէն եւ կրկնել սոյն գործողութիւնն մինչեւ որ բիծը մաքրուի:

Յանգրիսկանե
Յ. Մ. ՏՈՒՏՈՒՆԻԱՆ

ՊԱՐԱՊՈՅ ԺԱՄԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Դասապարտեալն իր փաստաբանին: «Շատ երկար դատապարտութիւն է այս, բանտարկութիւն քսան տարուան համար»: Փաստաբանը ի մխիթարութիւն իւր պաշտպանածին: «Այո՛ քսան տարի. երկար ժամանակ է արդարեւ բայց գուցէ այնչափ չես ապրիր»:

Օր մը հարցուցին Միլթոնի թէ՛ ի՞նչ պէս կըլլայ որ ազգաց ոմանց մէջ օրէնք կայ՝ որով իշխանազունը 14 տարեկան եղած ատեն չափաւոր կը սեպուին իրենց ազգը կառավարելու եւ օրէնք կայ դարձեալ որ 18 տարեկան չեղած նոքա չեն կրնար ամուսնանալ: «Հը՛հ,

այդ շատ դիւրին հասկանալի բան է, կը պատասխանէ Միլթոն, քանզի աւելի դժուար է կին մը կառավարել քան թէ ազգ մը»:

Ամեն ոք իր բաժնին կը խառնուի: Նոր զաւակ ունեցող կին մը՝ որոյ տղան կը քնանալով գիշերն անընդհատ կը պօռար, արթնցուց իր ամուսինը, որ անկողնոյն մէջ անհոգ կը քնանար եւ խնդրեց որ քիչ մ'ալնա իր տեղ հոգ տանի տղեկին՝ «միթէ զաւակը երկուքնուս ալ չի վերաբերիր ըսելով: «Իրաւունք ունիս» պատասխանեց ամուսինը անկողնոյն մէջ միւս կողմը դառնալով եւ «դուն քու բաժնիդ ինկածն ըրէ, իմ բաժնիս եկած միջոցին թող երթայ տղեկը պօռայ» ըսելով:

Գրասխի՛ս աղա, որ ամեն շաբաթ օր մուշտակահին ւսակ կուտար: Ծօ ի՞նչ է ատ. մէկ մէկ հոգին չօգտեց հիմա ալ երկերկու կուգաք կոր. որերնուտ տամ տասնոցը: Ասոր տուր աղա. ես մեղմեփեք կերթամ միշտ ինքն իրեն ծախեցի:

Հեւանդը: Տօթէօր, արդեօք գէշ տեսակէնէ վէրքս:

Բժիշկը: Ես դեռ այս վէրքը այսպիսի սքանչելի գեղեցկութեամբ տեսած չունէի. հարկւր մարդէն հազիւ մէկը կրնայ օրեւասիտնը անցնել:

Պատկերը դիտող մը: Կարծեմ սա պզտի կէտը...

Պատկերահանը (դողեղած): Բայց ներեցէք, մատով մի դպչիք պատկերին:

Դիտողը: Վնաս չունի. յետոյ ձեռքս կը լուամ:

Աղեքսանդր Տիւմա շատ անգամ կը պարծենար՝ թէ իր յօդուածներուն համար բարձր գիններ կը վճարէին իրեն:

Օր մը դարձեալ ընկերութեան մը մէջ պարծենցած ատեն. «չատ լաւ» ըսաւ ներկայ գտնուող օտարական մը, ամենէն սուղ յօդուածդ քանիի եկաւ: «Մէկ տողին տասը ֆրանք ստացած եմ» պատասխանեց Տիւմա: «Է՛հ, թէ որ ատ է նէ բան մը չէ, ես երբեմն կէս միլիոն ֆրանք կը ստանամ պարզ գծի մը համար» — «Յիրաւի» յարեց Տիւմա ծաղրելու ձեւով մը «ո՞վ էք դուք ուրեմն»: «Երկաթուղեաց գիծերը շինողն եմ»:

ՐՐՔԷՕՅԼ ԱՆԷՔԹՕՏԻՔ

ԿԻՆ ՄԸ ԿԱՌՎԱԾՐԵԼՈՒ ՃԱՄԲԱՆ

Կին մը կառավարելու առաջին ճամբան է՝ սանկ ըսեմ, խանդավառաց նախան, որոյ գործադրութիւնը կըլլայ այս կերպով: Կանչէ կինդ, ըսէ իրեն՝ 11,554 երրորդ անգամն ըլլալով, թէ զինքը շատ կը սիրես եւ թէ իրեն վրայ կատարեալ վստահութիւն ունիս, ուստի տան ամեն կարգադրութիւններն իրեն պիտի ձգես կատարեալ անմիջամտութեան քաղաքականութիւն մը ստանձնելով: Ոմանք կըսեն թէ այս իմաստուն ճամբան այնպէս կը կակղացընէ կնոջ մը կամքը, որ այլ եւս ամեն հոգ կը տանի էրկանը ամեն պահանջումներն լիովին կատարելու համար: Մարդ մը կար ժամանակաւ որ այսպէս կը քարոզէր, նա պարտաւոր մնաց մեր գրասենեակին մեծկակ գումար մը եւ շատ կը ցաւիմ իրեն համար ըսել, թէ հարիւրին տասներկուք եւ կէս միայն ստացանք իրմէն:

Երկրորդ ճամբան է տնտեսագիտական ճամբան, որ ընդունուած է գըլխաւորաբար մաթէմաթիքայի սիրահարներէ եւ նմաններէ: Այս ճամբան երթալու համար ծախու կառնես փոքրիկ տետրակ մը կարմիր սիւնակներով, կանոն մը եւ այլ պէտք եղած կանոնական գործիքներն, յետոյ մատնա-

նիչ կընես՝ քու պաշտելի վարդուկ, թագուկ կամ այլ անուն գառնուկիդ, թէ դու իրեն չաբաթական մը պիտի վճարես՝ որ առնուած տետրակը եւայլն մէջն ըլլալով, երկու հարիւրը չի պիտի անցնի. յետոյ կը բացատրես թէ ինչ որ առնէ պէտք է գրէ յիշեալ կարմիր սիւնակով տետրակին մէջ եւ կըսէ միշտ հաշիւն քու տալիք դրամներով: Այս կերպով կրնաս ունենալ տնտեսագէտ եւ գործէ հասկող կին մը, որ մեծ հաճոյք մը պիտի ըլլայ քեզ համար: Այս տնտեսագէտներէն մէկը մեր յաճախորդն է. ամուսնաթողութեան դատ մը ունեցանք իրեն դէմ քանի մը չաբաթ առաջ:

Երրորդ թիւ ճամբան է վարդապետական նախան, որ ընդունուած է յաճախաբար տաղանդի տէր անձերէ, տարիքոտ զօրականներէ եւ գործաւորներէ: Շատ պարզ է այս ճամբան՝ ախորժելի կերպիւ պարզ, եւ կը կայանայ՝ երբէք չի խոնարհիլէ կնոջ առջեւ, առանց նկատողութեան առնելու զինքը որ եւ է բանի մէջ: Իրագործէ այն վեհ գաղափարը՝ թէ էրիկ մարդն է մեծը եւ թէ կինը ստեղծուած է մարդկանց դիւրութեանցը համար: Կինդ պիտի հակառակի ասոր, բայց այդ պէտք չէ խոտորէ գրեզ քու ճամբէդ: Գնա պտտիլ երբ որ կամիս. կեր երբոր կուզես, ինչպէս որ կուզես, ուր որ կուզես եւ ինչ որ կուզես. ամենայն հաւանականութեամբ վախճանը որոշ պիտի ըլլայ, կինդ կամ պիտի մեռնի՝ կամ պիտի ուղղուի. առաջին պատահականութեան ատեն գոնէ միսթարուութիւն մը պիտի ունենաս որ եթէ ապրելու ալ ըլլար չի պիտի կրնար քեզ օգտակար ըլլալ:

ՅԱՆԳՂԻԱԿԱՆԷ

ԱՅԼԵՒԱՅԼ ՔԱՂՈՒԱԾՔ

— Չինաց կայսրութիւնը չորսուկէս միլիոն քառակուսի մղոն տեղ կը պարունակէ, որ ըսել է աշխարհիս ամբողջ հողային տարածութեան տասներկուերորդ մասը :

— Անգղիոյ բարլամէնթի շէնքին՝ երկումիլիոն անգղիական ոսկիէն աւելի ծախք գացած է :

— Յիմարութեան պատահարներու զրեթէ մէկ չորրորդը ժառանգական է :

— Փիղ մը միջին աստիճանի՝ հարիւր յիսուն մարդու զօրութիւն ունի :

— Մեռնողներու տարեկան թիւը՝ ամբողջ աշխարհի մէջ, եռեսուն և հինգ միլիոնը կանցնի :

— Վէլինկմընի դուքսը զիշերները միայն չորս ժամ կը քնանայ եղեր. բայց պէտք չէ՝ որ ուրիշներ ալ անոր օրինակին հետեին :

— Պարզ աչքով տեսանելի աստղերը երեք հազարէն աւելի չիկան :

— Անգղիոյ մէջ տպուած գիրքերն տարին վեց հազարի կը հասնին :

— Չայնի կողմանէ թափարները ամենէն զօրաւոր և ճաքօնցիները ամեն ազգէ տկար են :

— Զուրը սառած ատեն կընդորձակի իր չափէն մէկ իններորդ աւելի :

— Անգղիոյ տէրութիւնը 310 միլիոն ժողովուրդ ունի և ամբողջ աշխարհի մէկ վեցերորդ հողային մասը զրաւած է :

— Աղը զրեթէ ամբողջ աշխարհի վրայ կը ճաշակուի, և հոն շատ արժէքաւոր է ուր հազուագիւտ է : Ափրիկէի զանազան կողմերը՝ մարդը աղի փոխարէն կը ծախեն, և կըսուի թէ Ագրաի կողմերը՝ ուր ոսկւոյ հանքեր կան, մարդ կարող է մէկ և երբեմն մինչեւ երկու գերի գնել ափ մը աղով,

որ ոսկիէն ետքը ամենէն արժէքաւոր վաճառքը կըսեպոլի այն տեղ :

— Առաջին երկաթուղին շինուեցաւ Անգղիոյ մէջ, որոյ հետեցեալ Աւստրիա, Գաղլիա և Միացեալ Նահանգք :

— Բօչիլտ գերդաստանի հաւաքական հարստութիւնը 200 միլիոն ոսկի կը հաշուի :

— Լրագրութիւն ամենէն առաջ Չինաստանի մէջ տեղի ունեցած է, 1000 տարիէն աւելի է որ Չինացիք լրագիր ունին :

— Թատրոն՝ աշխարհիս ամեն երկիրներէ աւելի Մացեալ Նահանգաց մէջ կայ, և Եւրոպիոյ ամեն երկիրներէ աւելի Իտալիոյ մէջ :

— Ամենէն խիտ ժողովուրդ ունեցող Եւրոպիոյ երկիրն է Պելճիբա և ամենէն նոսր ժողովուրդ ունեցողն Շուէտ Նորվէկիա :

— Քսան և հինգ հազարէն աւելի զանազան կրօնքներ կան աշխարհիս մէջ :

ԵԿԵՂԵՑԻ ԶԳՍՑՈՂԻՆ ՊԱՏԻԺ : Անգղիոյ մէջ 1817 թուականին Սըր Մօնթէկիւ Պըրկոյն ազնուականը՝ իր թաղի եկեղեցին չերթալուն համար, քանի մը ամսուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ եւ գործադրութիւնն յետաձգուեցաւ միայն՝ երբ հաստատուեցաւ թէ անձնապէս տկար է եղեր : 1841ին բանտերու տեղեկագիրը լորտերու ժողովին ներկայացած ատեն տեսնուեցաւ թէ մինչեւ անգամ 1830 թուականին տասը հոգի բանտարկուած էին իրենց թաղի եկեղեցին չի յաճախելուն համար : Սոյնպիսի պարագայի մը մէջ՝ մայր մը դատապարտուեցաւ իր տղուն կողմանէ որ դատաւոր էր :

ՄԱՆԿԱՄԱՐԴ ՄԱՄԻԿ ՄԸ : Օհիօ, Տէլա-

վէյի մէջ՝ Գլարիսա շէքսըն անուն խար-
չիկ կին մը կայ եղեր. այս կինը ամուս-
նացած է 11 տարեկան եւ իր 12 տա-
րեկան հասակին մէջ աղջիկ զաւակ մ'է
ունեցած. այս վերջինն ալ մօրը օրի-
նակին հետեւելով ամուսնացեր է դեռ
12 տարեկան չեղած Հովքինս անուն
մէկու մը հետ եւ անցեալ շաբթու՝ այս-
պէս կը հաւաստէ ամերիկայի լրագիր
մը, տիկին Հովքինս զաւակ մը աշխարհ
բերեր է ինքն դեռ 13 տարեքը չի լրա-
ցուցած. եւ այսպէս իր մայրը տիկին
Շէքսըն 25 տարեկան հասակին մէջ
թուռն մը տէր է եղեր:

ՄԱՐԴՈՒ ՇՈՒՆՁԸ ԹՈՒՆԱԻՈՐ Է

Բրօքէսօր Պրօն-Սէքուարտ մօտերս
փորձեր ըրաւ, գիտնալու համար թէ
մարդկային շունչը թունաւոր է թէ ոչ:
Արտաշնչուած օդի խտացած շոգիէն հե-
ղուկ մը պատրաստեց, ու ճագարներու
մօրթի տակը ներլուծեց զայն, որով
անմիջապէս մեռան ճագարներն. Բրօ-
քէսօրը ստուգեց որ մարդուն շունչը
տնկաղ ունենալուն համար թունա-
ւոր է, եւ ոչ թէ միքօսպ ունենալուն
համար, թէ մարդու եւ թէ կենդա-
նիներու արտաշնչած օդը թունաւոր
տարր մը կը պարունակէ՝ կըսէ Պրօն-
Սէքուարտ, որ անխաթմէն աւելի
վնասակար է:

Յ. Մ. Տ.

ՐՕՉԻԼՏ ԻՐԻՆԷԻ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆ

Մայէր Ամէլ Բօչիլտ՝ այն հարուստ
ընտանիքին նախահայրը, առաջին ան-
գամ գործի մտած է Ֆրանքֆորթի մէջ
սեղանաւորի մը քով գրագրութեամբ,
յետոյ ինք իր հաշույն գործի սկսաւ
իբրեւ վաճառական՝ հնութեանց եւ
գեղարուեստից վերաբերեալ իրե-
րու. Բօչիլտեան առաջին քաղաքակա-
նութիւնն էր՝ ինչ որ մեռած ատեն

կտակեց իր զաւակաց, գործել առանց
իրարմէ բաժանուելու եւ այս եղաւ
պատճառ իրենց անբաւ հարստու-
թեանց:

Մայէր մեռաւ 1812ին հինգ արու
զաւակ թողլով, որոց մեծը Ֆրանք-
ֆորթի տան կառավարութիւնն ստանձ-
նեց, Նաթան Լօնտրա գնաց, Կարոլոս
Նաբօլի, Սողոմոն Վիէննա եւ Յակոբ ի
Բարիզ, եւ այս տեղերուս մէջ տուներ
հաստատեցին, սակայն ամենքն հաւա-
քաբար գործելու համար:

Նաթան՝ թէեւ եղբարց ամենէն մե-
ծը չէր, բայց ամենէն կարողն էր,
վասնորոյ նա կը կառավարէր ընդհա-
նուր գործերը. անձնականապէս հրա-
պուրիչ բնաւորութիւն մը չունէր, սա-
կայն զարմանալի բան էր նորա ան-
վեհերութիւնը, որ տարաւ զինքը
Վաթէրլուի բանակը, ուր երբ տեսաւ
դաշնակցաց տարած յաղթութիւնը,
անմիջապէս ետ դարձաւ եւ ծովն՝ ան-
ցաւ սարսափելի փոթորիկի մը միջո-
ցին՝ մեծ դրամ վճարելով նաւավար-
ներուն. եւ այսպէս դեռ մարդ չիմա-
ցած երկրորդ առտուն Լօնտրայի սա-
կարանը երեւցաւ տխուր յուսահատա-
կան դէմքով մը, որ մեծ ազդեցու-
թիւն ըրաւ ֆոնտօներու գինը իջեցնե-
լու: Մարդ չէր կասկածեր թէ միւս
կողմէն իր գործակատարները ծախու
կառնէին թուղթերը խիստ աժան գնե-
րով. այսպէս Նաթան մէկ միլիոն անգ-
լիական ոսկի չահեցաւ իր ըրած ճամ-
բորդութենէն: Տասն եւ վեց տարի յե-
տոյ ահագին գումար մ'ալ չահեցաւ
սնդիկի գործառնութենէ մը:

Իր Բարիզի եղբայրը՝ առաւել հա-
ճելի անձնաւորութիւն մ'էր իր ցեղին
բնատուր առեւտրական ամենայն ան-
վեհերութեամբն հանդերձ: Իր ինչ ինչ
գործերը անհուատալի կերպիւ յան-
դուգն էին եւ յաջողակ: Յակոբ Բօ-
չիլտ մի եւ նոյն ժամանակ շատ հիւ-
րասէր էր: Օր մը սա իր տունը կե-

րակուրի կը հրաւիրէ՝ Էօթէն Տէլաք-
րօս համբաւաւոր պատկերհանը. կե-
րակուրին ժամանակ պատկերհանին
խուզարկու աչքերը յարատեւ այնպիսի
Րօշիլտի կը յարէին, որ սա կերակու-
րէն յետոյ ստիպուեցաւ իր հիւրին հար-
ցընել թէ ի՞նչ էր արդեօք պատճառն
իր այնչափ ուշադրութեան: Այո՛, ը-
սաւ պատկերհանը, շատ ժամանակէ ի
վեր դէմք մը կը փնտռէի՝ ձեռքս ու-
նեցած մէկ գործիս մէջ աչքի զարնող
մուրացկանի պատկերն ներկայացնելու
համար. տեսայ թէ ի՞նչ սքանչելի տի-
պար մը ինձ կրնար լինիլ իմ ազնուա-
կան հիւրնկալս: Արդեօք շատ մեծ
շնորհք մը պիտի ըլլայ խնդրել որ պա-
րօնը բարեհաճի նստիլ մուրացկանի մը
տեղ:

Րօշիլտ՝ որ սիրահար էր Գեղարուես-
տից եւ կուզէր ճանչցուիլ իբրեւ մին
նորա գլխաւոր պաշտպաններէն, շնոր-
հալի կերպիւ յանձն առաւ կատարել
դեր մը՝ որ չէր երբէք կատարուած
միլիոնատիրոջ մը կողմանէ. եւ երկ-
րորդ առտուն զնաց համբաւաւոր պատ-
կերհանին գրասենեակը: Տէլաքրօս՝
վերարկու մը կախեց նորա ուսին վրայ,
բարձր գաւազան մը տուաւ ձեռքը եւ
զինքը այնպիսի գիրքի մը մէջ գրաւ,
որպէս թէ հին Հռոմէական տաճարի
մը սանդուխին վրայ կը հանգչէր:

Այս գիրքի մէջ տեսաւ զինքը պատ-
կերհանին մէկ երկտասարդ բարեկամ
եւ աշակերտը, որ միայն արտօնու-
թիւն ունէր ամեն ատեն վարպետին
գրասենեակը մտնելու: Զարմանա-
լով այս գերազանց տիպարին (մօ-
տէլ) վրայ շնորհաւորեց վարպետը՝
հուսկ ուրեմն իր ուզածն գտած ըլլա-
լուն, եւ պարզապէս հաւատալով
թէ այս մարդը հարկաւ եկեղեցիի մը
գուռը կամ կամուրջի մը անկիւնը
ողորմութիւն մուրալու հարկադրուած
էր, սքանչանալով միանգամայն նորա
չարժմանցը վրայ, երկտասարդը միջոց
մը գտնելով՝ երբ վարպետին աչքերը

ուրիշ տեղ զբաղած էին, կամացուկ մը
քսան ֆրանքնոց ոսկի մը դրաւ մու-
րացկանին ձեռաց մէջ:

Րօշիլտ՝ նայուածքով մը շնորհակալ
եղաւ վճարողին եւ պահեց դրամը: Ե-
րիտասարդը մեկնելէն յետոյ՝ սեղանա-
ւորը տեղեկացաւ պատկերհանէն՝ թէ
նա հարուստ մէկը չէր, եւ թէ ստի-
պուած էր իր ապրուստը ճարել դա-
ստութեան վրայ:

Քիչ մը ժամանակ յետոյ երկտասար-
դը նամակ մը ստացաւ, որոյ մէջ
գրուած էր թէ՝ ողորմութիւնն ալ իր
չահն ունի եւ թէ այն 20 ֆրանքին վը-
րայ՝ զոր ինք տուած էր մուրացկանի
հագուստով մէկու մը ի բարեսրտութենէ
չարժեալ, յաւելեալ շահը՝ 10000 ֆը-
րանքի բարձրացած, իր հրամանին
պատրաստ կը կենայ Րօշիլտի պանքան,
500 պատիկ արդիւնք արտադրած ըլ-
լալով ըստ առական սերման:

ՆԱՍԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Մ. Ա. Ք. Տիգրանակերտ. 13 ապրիլ
նամակաւ եւ 19 ապրիլ քառթ բոստա-
լով ձեր ցոյց տուած անձանց Տնտես-
ներն ղրկուեցան սկսեալ Բ. հատորոյ 1
թիւէն:

Տ. Տ. Զ. Ն. Կեմէյիֆ. 13 ապրիլ
նամակաւ ուղուած Տնտեսներն ժամա-
նակին ղրկուած են:

Գ. Տ. Ղ. Մարաշ. 13 ապրիլ նա-
մակաւ ուղուած հինգ օրինակ Տնտես-
ներն ղրկուած են:

Ս. Մ. Էսիրնե. 23 ապրիլ նամակաւ
Մ. Մ. ի եւ 28 ապրիլ նամակաւ Գ. Մ. ի
համար ուղուած Տնտեսներն ղրկուե-
ցան, եւ ստացանք 10 մայիս նամա-
կաւ 39 ղրուչի նամակադրոյժ. անդ
յիշուած վարժարանաց Տնտեսներն եւս
ղրկուեցան:

Հ. Յ. Յ. Թ. Մարտուան. 28 ապ-
րիլ նամակաւ ձեր ուղած 20 օրինակ
Տնտեսներն ղրկուեցան Բ. հատորոյ 1
թիւէն սկսեալ:

Գ. Ն. Կիրասուն. 7 մայիս նամակաւ
ստացանք Յ. Գ. է 39 ղրուչ այդ տեղի
երեք անձանց բաժանորդագրութեանցն
համար եւ Բ. հատորէն սկսեալ ամ-
բողջ թիւերն ղրկուեցան:

Ց Ո Ւ Ց Ա Կ

Արեւելեան Տնտեսական Միութեան բաժանորդաց կողմանէ 1888 Ապրիլ 11է
մինչեւ Մայիս 7, որ է Միութեան Գ. տարւոյ 6, 7, 8, եւ 9^{րդ} տեղի ունե-
ցած չորս շաբաթական վճարմանց ընդհանուր գումարն :

Թիւ անձի	Վ.հար. Ղրց.	Թիւ անձի	Վ.հար. Ղրց.	Թիւ անձի	Վ.հար. Ղրց.	Թիւ անձի	Վ.հար. Ղրց.	Թիւ անձի	Վ.հար. Ղրց.	Թիւ անձի	Վ.հար. Ղրց.
1	60	92	80	195	60	296	40	397	40	512	40
2	20	104	40	197	40	297	20	402	240	513	50
4	40	105	70	199	60	314	60	403	100	515	40
9	100	107	40	207	60	315	40	409	20	517	60
14	80	117	60	210	180	318	20	412	10	519	40
18	80	118	10	214	100	319	100	421	200	9930	
21	20	120	40	222	40	321	60	422	40		
33	200	124	110	223	50	327	20	423	100		
34	60	126	80	224	60	328	80	429	80		
35	50	127	40	227	40	333	80	447	80		
36	50	132	20	228	40	334	40	448	80		
44	60	134	300	241	20	335	80	467	40		
46	100	139	40	242	80	337	80	474	80		
48	60	141	80	247	20	338	20	476	40		
49	40	144	110	248	100	342	100	478	70		
54	10	145	80	250	30	344	40	479	30		
57	40	151	40	251	100	346	350	483	40		
58	120	155	40	253	80	355	10	484	40		
59	60	161	40	257	20	358	50	485	30		
64	110	163	20	264	20	361	40	487	20		
66	110	165	60	265	20	364	80	495	40		
67	600	178	20	266	60	366	140	500	20		
68	350	181	20	267	20	367	40	502	40		
76	20	182	110	273	20	374	10	504	40		
79	20	184	40	276	40	383	20	506	80		
83	220	191	80	290	40	387	40	508	60		
87	120	192	80	291	60	389	20	509	40		
88	80	193	100	292	40	394	100	510	20		